

Metodika nodarbību vadīšanai par migrāciju

Konteksts

Metodika nodarbību vadīšanai par migrāciju izstrādāta biedrības "Latvijas Platforma attīstības sadarbībai" (LAPAS) īstenotās kampaņas par migrāciju "Par Cilvēcību" ietvaros. LAPAS kampaņa savukārt ir daļa no Eiropas līmeņa kampaņas *#NoMoreBricksInTheWall* (*#VairsNevienuĶieģeliSienā*) Eiropas Savienības finansēta projekta "Snapshots from the borders" (Momentuzņēmumi no robežām) ietvaros, kuru vada Lampedūzas un Linosas pašvaldība (Itālija). Eiropas kampaņas ietvaros 2019. gada oktobra sākumā ar līdzīgām lokālām kampaņām nāk klajā 19 pierobežas pašvaldības un 37 asociācijas un pilsoniskās sabiedrības organizācijas no visām 28 Eiropas valstīm. Īstenojot savu pasākumu, jūs esat daļa no šīs kopienas.

Ar kampaņu aicinām pievērst uzmanību migrācijas un cilvēcības aspektiem, sekmējot sabiedrības padziļinātu izpratni par globālo migrāciju caur lokālo, vēsturisko un personīgi pieredzēto.

Metodiskais materiāls sastāv no 3 daļām:

- ① **Ar migrācijas tēmu saistītu terminu vārdnīca.**
Daļā aprakstīti galvenie termini, kurus ir vērtīgi zināt un izprast, veidojot sarunu par migrāciju.
- ② **Kā izprast migrācijas procesu un starpkultūru izglītību tajā? Ierosmes nodarbībām.**
Daļā ietverti 7 dažādu spēļu apraksti. Aicinām ietvert pēc Jūsu izvēles kādu no aprakstītajām spēlēm, organizējot jūsu pasākumu par migrācijas tēmu. Spēlēm nav striktu vecuma ierobežojumu, tās ir pielāgojamas dažādu vecumu auditorijām.
- ③ **Ieteikumi papildu resursiem.**
Šajā daļā ietvertas saites uz vērtīgiem informācijas avotiem, kurus iesakām izpētīt dziļākai informēšanai par migrācijas tēmu.

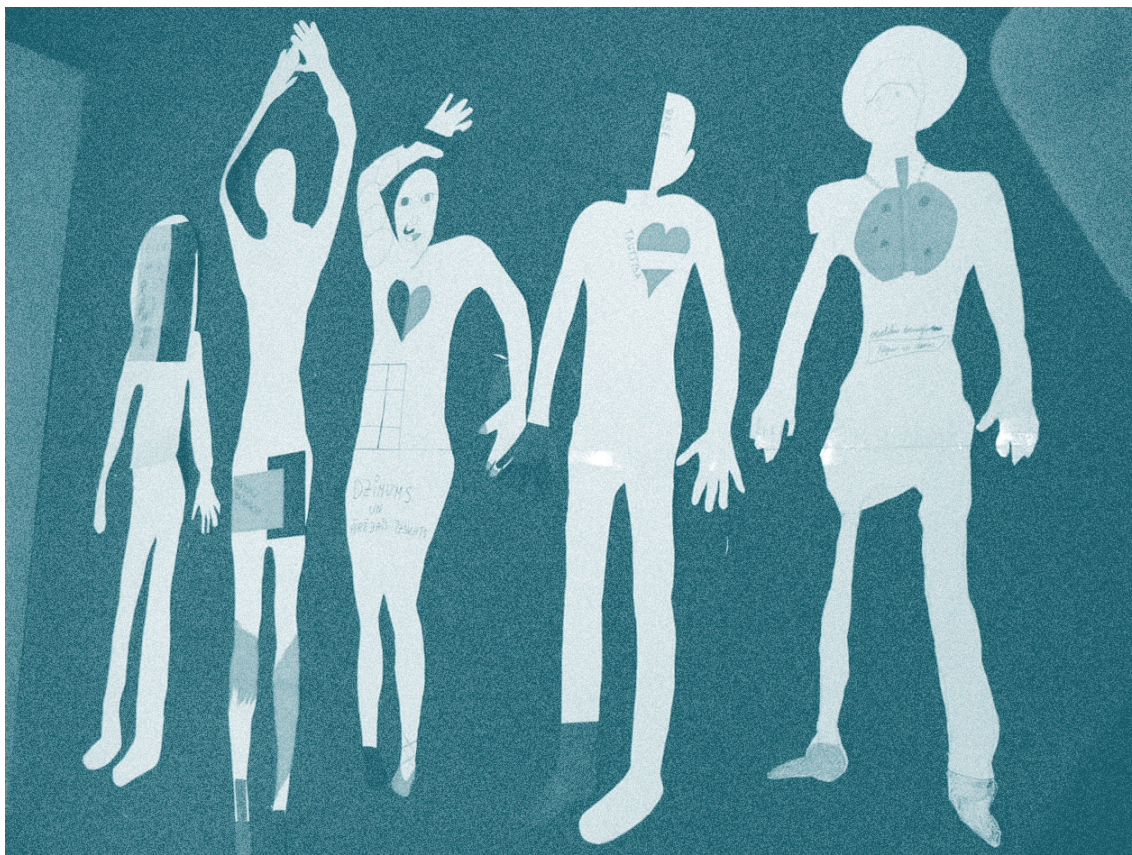
I

Ar migrācijas tēmu saistītu terminu vārdnīca

- AIZSPRIEDUMS** Stereotipos sakņoti viedokļi un attieksmes, ko raksturo dogmatisms un nelokāmība. Tās var būt iemācītas, kopētas vai iemantotas pārliecības par noteiktām grupām vai atsevišķiem indivīdiem kā šo grupu pārstāvjiem. Aizspriedumi visbiežāk ir nepareizi un maldinoši viedokļi un vērtējumi, kuri visbiežāk tiek iegūti pirms indivīda vai grupas satikšanas reālajā dzīvē.
- DISKRIMINĀCIJA** Nepamatoti atšķirīga attieksme – tiesību atņemšana vai ierobežošana noteiktām iedzīvotāju grupām atkarībā no viņu rases, tautības, kārtas, dzimuma utt.; starptautiskajās attiecībās – ierobežojumi, kas vērsti pret kādu valsti, tās organizācijām, iedzīvotājiem; no vispārējiem principiem un kārtības atšķirīga, pazemojoša izturēšanās.
- EMIGRĀCIJA** Brīvprātīga (politisku, ekonomisku u.c. iemeslu dēļ) vai piespiesta iedzīvotāju izceļošana uz citu valsti; kādā valstī dzīvojošu emigrantu kopums.
- EMPĀTIJA** Spēja izprast cita cilvēka situāciju, kas atšķiras no personas kultūras pieredzes. Tas ir mēģinājums saprast otru, pieņemot šī cilvēka perspektīvu.
- IDENTITĀTE** Indivīda piederība kādai sociālkultūras grupai, personiski veidota un apzināta valodas, kultūras, reliģiskās piederības, uzvedības modeļu, dzīves stila izvēle.
- BRĪVĪBA NO AIZSPRIEDUMIEM PRET CITIEM CIVĒKIEM** Spēja saprast citu cilvēku dzīvesveidu, kultūru, reliģiju, intereses, jūtas, cieņa pret pasaules kultūrām, pašizteiksmes veidiem un cilvēka individualitātes izpausmes veidiem, to pieņemšana un izpratne; īpašība, kura pieļauj, ka citiem ir savs, no jūsējā atšķirīgs viedoklis.

- IMIGRĀCIJA** Cilvēku ieceļošana no vienas valsts citā ekonomisku, militāru, politisku, reliģisku vai citu iemeslu dēļ ar mērķi apmesties tajā uz dzīvi. Atšķirībā no tūrista, ceļotāja, vai dienesta komandējumā esoša, imigrants ir persona, kas vēlas valstī, kurā tas ir ieradies, apmesties uz pastāvīgu dzīvi.
- INTEGRĀCIJA** Etnopolitikas stratēģija, kas zem vienas kolektīvas politiskās nācijas identitātes apvieno dažādu kultūru piederīgos, tiem nezaudējot savu kultūras piederību.
- KSENOFOBĪJA** Pārspilētas bailes vai stipra nepatika, ko izjūt pret svešiniekiem, to kultūru vai jebko svešu, atšķirīgu vai nepazīstamu. Pats vārds radies no diviem grieķu izcelsmes vārdiem: xenos – svešs un phobos – bailes. Mūsdienās ksenofobija bieži izpaužas kā svešautiešu nīšana un bailes no ārzemniekiem, no cilvēkiem ar citādu ādas krāsu, reliģisko vai kultūras piederību, bailes no citādā.
- KULTŪRA** Veids, kā cilvēki, kuriem ir līdzīgas pozīcijas un resursi sociālajā telpā, iedzīvina savu uztveri, vērtējumus un uzvedību kopīgās dzīvesveida formās. Kultūru dialogs – divu vai vairāku kultūru mijiedarbība, kas balstīta kultūru vienlīdzībā, pašizpaušmes tiesībās un savstarpējā cieņā.
- MIGRĀCIJA** Pārvietošanās, pārcelšanās no vienas vietas uz citu; cilvēku ieceļošana valstī (ārējā migrācija), pārvietošanās pa valsts iekšieni (iekšējā migrācija).
- MINORITĀTE** Mazākums; etniskā grupa, kuras pārstāvji attiecīgās teritorijas iedzīvotāju vidū ir mazākumā; mazākumtautība; kādas mazākumā esošas grupas pārstāvju kopums (reliģiskā, seksuālā u.tml.).
- NEIECIETĪBA** Domāšana, uzvedība, individuāla vai kolektīva attieksme, kas pauž aizspriedumus, nepamatoti negatīvu, agresīvu vai represīvu attieksmi pret cilvēkiem, kuri neiekļaujas vispārpieņemtajās normās. No vienas puses, neiecietība balstās uz aizspriedumiem pret dažādām sociālajām un etniskajām grupām un šo grupu atsevišķiem pārstāvjiem, no otras puses, vairo šos stereotipus sabiedrībā un rada tiem labvēlīgu augsni.
- RASISMS** Pārliecība, ka tādi faktori, kā rase, ādas krāsa, valoda, reliģija, valstiskā vai etniskā piederība var būt par pamatu indivīda vai indivīdu grupas izslēgšanai vai vērtības mazināšanai. Rasu diskriminācija jebkura dalīšana, izslēgšana, ierobežošana vai priekšrocību piešķiršana uz rases, ādas krāsas, izcelsmes, nacionālās vai etniskās piederības pamata, kuras mērķis vai sekas ir cilvēktiesību un pamatbrīvību iznīcināšana vai mazināšana politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, kultūras vai jebkurā cita sabiedrības dzīves jomā.
- STARPKULTŪRU IZGLĪTĪBA** Sistematizētu individuālo zināšanu un prasmju apguves un attieksmju veidošanas process, kas ir saistīts ar dažādu kultūru mijiedarbību.

- STARPKULTŪRU KOMPETENCE** Gatavība efektīvi funkcionēt dažādu kultūru mijiedarbībā, integrējot un lietojot situācijai atbilstošas prasmes, zināšanas un attieksmes.
- STARPKULTŪRU KOMUNIKĀCIJA** Dažādu kultūru individu un grupu saziņas un savstarpējo attiecību formu kopums.
- STARPKULTŪRU SABIEDRĪBA** Sabiedrība, kurā atšķirīgas kultūras, etniskās, reliģiskās un citas grupas savstarpēji komunicē un atzīst savas un citu grupu vērtības un dzīvesveidu; sabiedrība, kurā pastāv iecietība un dažādība tiek uzskatīta par pozitīvu vērtību sociālai, politiskai un ekonomiskai izaugsmei.
- STEREOTIPI** Vispārinājumi, kas vērsti pret vienas konkrētas grupas pārstāvjiem, balstoties uz to piederību – identitāti. Pārliecība, ka visiem kādas noteiktas grupas locekļiem piemīt vienādas īpašības. Katrs grupas loceklis tiek uztverts kā identisks ar citiem šīs grupas locekļiem, un visa grupa tiek uztverta kā homogēna.
- TOLERANCE** Individuāla un kolektīva prakse, kura pamatojas principā: nenosodīt tos, kuru pārliecība, uzvedība, vai rīcība atšķiras no personas vai sabiedriskā priekšstata par vēlamo (latīniski tolerantia – iecietība).

II

Kā izprast migrācijas procesu un starpkultūru izglītību tajā?

NODARBĪBU IEROSMES

Spēles, kuras tiek izmantotas, lai kopētu un mācītu uzvedības modeļus un procesus, kuros cilvēks ir kādā noteiktā lomā, neatkarīgi no tā, vai šī loma ir patiesa vai izdomāta, sauc par simulāciju spēlēm. Simulācijas ir ļoti ietekmīgs instruments, it īpaši starpkultūru perspektīvā, lai noskaidrotu un ilgākā laika posmā pārvarētu aizspriedumus un stereotipus par citām kultūrām, nezināmām vidēm. Tajās valda sadarbība un radoša atmosfēra, kurā dalībnieki jūtas pārliecināti un spēj izziņāt visas savas iespējas un radošās spējas. Tas ne vienmēr notiek pierastajās mācību situācijās.

Ir vairākas priekšrocības simulāciju spēļu izmantošanai, lai sekmētu dalībnieku izpratni par migrāciju, starpkultūru komunikāciju:

- > Dalībnieki apgūst kritiskas domāšanas prasmes, kas viņus labāk sagatavo plānot nākotni, kā arī saprast savu lēmumu sekas.
- > Dalībnieki mācās pielietot simulētajā situācijā to ikdienas uzvedību, kurā izpaužas konkurence, sadarbība, empātija.
- > Simulētā realitāte daudziem cilvēkiem, kuri kuri vēl nav saskārušies ar migrāciju, ir drošāka vide, simulāciju spēles dod iespēju droši apskatīt tādus jūtīgus jautājumus kā reliģiski uzskati, dzimumu lomas un dzimumu vienlīdzība dažādās kultūrās un vidēs.

- > Dalībniekiem tā var būt alternatīva metode, īpaši neformālos apstākļos, lai apgūtu dzīvē noderīgas prasmes, mācoties no pieredzes.
- > Ja simulāciju spēles tiek izmantotas konstruktīvi, tās var varbūt efektīvs veids, lai motivētu dalībniekus nebaidīties no nezināmiem procesiem, nepiedzīvotām situācijām.

Simulācijai kā metodei var būt lielāka ietekme, ja:

- > to pavada maksimāli daudz emocionālas līdzdalības,
- > tā notiek drošā vidē,
- > tai seko atbilstošs pārdomu laiks un spēles vadītāja sniegts kopsavilkums, kas ļauj labāk saprast piedzīvoto. (Kāda bija pieredze, kas tika apgūta un ko var uzlabot saistībā ar ikdienas realitāti?)

“Kādi ir citi - tie viņi?”

TĒMA:

Pieredze migrācijas procesā, saskaroties ar citām kultūrām un pieņemot par patiesību stereotipus. Tas, ko mēs redzam ar pirmo acs uzmetienu, var būt maldinoši. Pirmais iespaids par svešiem cilvēkiem ir svarīgs, un to ir tik viegli veidot, balstītu uz aizspriedumiem. Neviens cilvēks nav brīvs no aizspriedumiem un stereotipiem. Atceramies, ka arī par mums domā, balstoties uz aizspriedumiem.

MĒRĶIS:

Apzināties aizspriedumus, kas veidojas migrācijas procesā, saskaroties atšķirīgām kultūrām, un apspriest grūtības, kas rodas, saskaroties atšķirīgām pieredzēm. Parādīt, cik dažādi mēs domājam par vieniem un tiem pašiem cilvēkiem. Izpētīt kā mūsu iepriekšējā pieredze ietekmē mūsu pirmos iespaidus. Saprast, kā mūsu iespaidi ietekmē mūsu izturēšanos pret citiem cilvēkiem.

LAIKS:

40 minūtes

DALĪBNIEKU VECUMS UN SKAITS:

4-12 dalībnieki, dalībnieku vecums no 12 gadiem vai pielāgojams

MATERIĀLI:

Sagatavotas darba lapas – A4 formāta lapas, kur augšdaļas vidū ir kāda trešo valstu valstspiederīgā foto (vēlams, lai tas nebūtu Latvijā pazīstams cilvēks, un lūgums izvairīties no tradicionāliem islāmticīgo cilvēku attēliem), rakstāmpiederumi, pulkstenis. Mūzika, ko atskaņot, kamēr dalībnieki raksta. Sagatavotās definīcijas, kas ir stereotips un kas ir aizspriedums (uz A4 formāta lapas, katra definīcija atsevišķi). Krāsainas lapas, marķieri, līmlente vai „līm masa”.

IETEIKUMI VADĪTĀJIEM:

Jāizvēlas attēli, kuros būtu nofotografēti dažādu etnisko grupu, vecumu, kultūru, iespēju cilvēki. Vēlams, lai tie nebūtu sabiedrībā pazīstami un atpazīstami cilvēki. Procesam jānotiek ļoti ātri, lai dalībniekiem nav laika domāt, jo jāfiksē pirmais iespaids. Ik pēc pāris sekundēm vadītājs dod signālu, ka lapa jāpadod tālāk.

APRAKSTS:

Visi dalībnieki sēž aplī. Tiek izskaidrots process. Proti, katrs dalībnieks saņems A4 formāta lapu, kuras augšējā daļā vidū ir cilvēka foto. Ir pāris vārdos jāuzraksta, ko draugi teiktu par šo cilvēku, kāds viņš ir. lapa ar uzrakstīto ir jāaizloka virzienā no apakšas uz augšu un jāpadod tālāk pulksteņrādītāja virzienā.

Vadītāji izdala darba lapas un rakstāmpiederumus. Sākas process. Vadītāji seko, lai dalībnieki izpildītu noteikumus. Kad visi dalībnieki ir beiguši veikt ierakstus katrā lapā vai lapas jau ir aizlocītas līdz fotogrāfijai, vadītājs organizē pārrunas: aicina dalībniekus atvērt savu lapu, izlasīt uzrakstīto un izteikt savas domas par izlasīto, organizējot sarunu.

Ja dalībnieki paši nesāk dalīties domās par uzrakstīto, tad vadītājs jautā – kādas ir kopīgās iezīmes, kā mēs šos cilvēkus redzam? /notiek ieskats stereotipos un aizspriedumos/. Vadītājs piefiksē, vēlams, uz krāsainām lapām, katru iezīmi, lai vēlāk vieglāk modelētu sarunu par aizspriedumiem un stereotipiem;

Paredzams, ka dalībnieki paši ierunāsies par stereotipiem un aizspriedumiem, kas valda viņu starpā. Ja nē, tad vadītājam jāievirza saruna.

Ir jāpārrunā, kuras no minētajām iezīmēm ir stereotipi un kuri – aizspriedumi? Vēlams lai vadītājs sagatavotu A4 formāta lapu šādā izkārtjumā (STEREOTIPI, AIZSPRIEDUMI)

Jāapspriež ko mēs kā grupa varam darīt, lai mazinātu stereotipus un aizspriedumus?

A4 formāta lapas un sagatavoto lapu ar pierakstītajiem stereotipiem un aizspriedumiem, kā arī definīcijas pieliek pie sienas visiem redzamā vietā.

DISKUSIJU JAUTĀJUMI:

- > Kas notika un ko jūs iemācījāties?
- > Vai bija kādi pārsteigumi?
- > Kā jūs skaidrojat savus pirmos iespaidus par svešu cilvēku?
- > Pastāstiet gadījumus no dzīves, kad jūs bijāt sev neierastā vidē (citā pilsētā, valstī) un veidojāt maldīgu pirmo iespaidu par cilvēku. Kas tā rezultātā notika?
- > Ko šis uzdevums vēsta par mums pašiem?

*Avots: Education pack. European Youth Centre Youth Directorate, 1st edition, 1995

“Tranzīta vilciens”

TĒMA:

Aizspriedumi un iecietība, stereotipi par dažādiem cilvēkiem ceļojuma laikā

MĒRĶI:

Izprovocēt spēles dalībnieku stereotipus un aizspriedumus par līdzcivēkiem, kā arī konstatēt un apzināties asociācijas un izjūtas, kuras izraisa teksts. Apzināties savas iecietības robežas un konfrontēt spēles dalībnieku vērtības un stereotipus.

LAIKS:

no 90 minūtēm līdz 2 stundām

DALĪBNIEKU SKAITS, VECUMS:

Minimums 5, maksimums 40 dalībnieki vecumā no 16 gadiem

MATERIĀLI:

Darba lapa un rakstāmais katram dalībniekam

IETEIKUMI VADĪTĀJAM:

Pasažieru sarakstam ir jābūt pietiekoši garam, vismaz 10 līdz 14 cilvēkiem. Bieži grupām ir problēmas atrast kopīgu risinājumu. Neuztraucieties, ja grupā tiek panākta „šķietama vienprātība”. Tas var būt noderīgi, noskaidrojot, kāpēc bijis grūti nonākt līdz vienprātībai. Neuztveriet spēles norisi kā cīņas lauku, bet gan kā iespēju parunāt par saviem stereotipiem un aizspriedumiem. Nozīmīgi ir diskutēt par cilvēku aprakstiem, lai cik īsi arī tie būtu un lai kā mēs spriestu par cilvēkiem pēc viena teikuma. Tajā pat laikā vadītājam ir tiesības konfrontēt spēles dalībniekus un mainīt spēles gaitu. Svarīgi nonākt pie atziņas, ka mēs bieži vērtējam cilvēkus pēc īsa apraksta, ko sniedz mediji, televīzija, vai arī viena saruna ar kolēģi. Spēles vadītājs var mainīt spēles gaitu un norisi. Spēles noteikumi ir vadītāja ziņā.

IETEIKUMI SARAKSTAM:

- > Serbu kareivis no Bosnijas
- > Ļoti resns zviedru finanšu brokeris
- > Itāliešu dīdžejs, kuram pēc skata varētu būt pilnas kabatas ar naudu
- > Afrikāņu sieviete, kura pārdod ādas izstrādājumus
- > Jauns mākslinieks, HIV pozitīvs
- > Tikko no cietuma izlaists Ungārijā dzīvojošs roms
- > Basku separātists, kurš regulāri ceļo uz Krieviju
- > Repa cienītājs no Vācijas, kurš piekopj alternatīvu dzīvesveidu
- > Neredzīgs akordeonists no Austrālijas
- > Latviešu pensionāre
- > Ukrainu students, kurš nevēlas atgriezties mājās
- > Sieviete vidējos gados no Moldovas, kurai uz rokām ir zīdains, bet nav vīzas
- > Agresīva feministe no Krievijas
- > Cīkstonis no Īrijas; izskatās, ka viņš dodas uz kārtējo futbola spēli
- > Zviedru skūtgalvis, kurš visu laiku atrodas alkohola reibumā
- > Franču zemnieks, kurš runā tikai franciski; viņam līdzī ir grozs ar franču sieru
- > Kurdu bēglis, kurš dzīvo Vācijā

APRAKSTS:

Iedodiet katram spēles dalībniekam darba lapu. Īsi izstāstiet spēles kārtību un uzdevumus, kā arī dodiet laiku izlasīt cilvēku aprakstus, ar kuriem viņi it kā dosies kopā ceļojumā.

Uzdevums: Jūs esat tranzīta vilciena, kas dodas no Francijas uz Latviju, pasažieris. Vilciens, braucot cauri visai Eiropai, ceļā pavadīs

vienu nedēļu. Jūs šīs nedēļas laikā dzīvosit četrvietīgā kupejā. Jums no zemāk minētajiem cilvēkiem ir jāizvēlas 3 ceļa biedri, ar kuriem jūs vēlētos būt vienā kupejā. Tāpat jāatzīmē 3 personas, ar kurām noteikti negribētu būt vienā kupejā.

Jums ir 5 minūtes, kurās jāveic individuāla izvēle, ierakstot kolonnā „Individuālā izvēle” JĀ vai NĒ, tad 40 min. laikā jāvienojas par grupas kopīgo izvēli. Visiem grupas locekļiem jāvienojas un jāpiekrīt kopējam viedoklim. Nedrīkst notikt balsošana. Katram ir tiesības izteikt savu viedokli. Vienam cilvēkam jāpasagatavo prezentācija un jāpamato grupas viedoklis. Jāpastāsta, kuras izvēles bija visgrūtākās.

DISKUSIJA LIELAJĀ GRUPĀ:

Cik reālas bija aprakstīto cilvēku situācijas? Vai kādam grupā ir nācies justies līdzīgi? Kāds bija individuālās izvēles pamatojums? Kādi faktori bija par iemeslu grupas grūtībām vienoties? Kas bija pats grūtākais? Kādi faktori jūs atturēja no pilnīgas vienprātības lēmuma pieņemšanā? Kādus stereotipus pasažieru saraksts jums lika pārdomāt? Vai stereotipi bija fiksēti pasažieru sarakstā, vai arī tie ir mūsu prātā un iztēlē? No kurienes radušies šie priekšstati? Kā es justos, ja neviens negribētu braukt ar mani vienā kupejā?

* Avots: Education pack. European Youth Centre Youth Directorate, 1st edition, 1995

“Zīmētava”

Kāds ir jūsu pirmais iespaids par cilvēkiem no citām pilsētām, valstīm?
Kā jūs to uzzīmēsiet?

TĒMA:

Priekšstati, stereotipi un aizspriedumi

MĒRĶI:

Izpētīt mūsu stereotipus un aizspriedumus par citiem cilvēkiem. Strādāt ar mūsu priekšstatiem par minoritāšu grupām. Saprast, kā darbojas stereotipi. Attīstīt radošas un spontānas idejas grupā.

LAIKS:

45 minūtes – 2 stundas (atkarībā no grupas lieluma)

DALĪBNIEKU SKAITS:

jebkura lieluma grupa vecumā no 13 gadiem

MATERIĀLI:

Saraksts ar vārdiem, kuri dalībniekiem būs jāattēlo. Papīra tāfele un marķieri vai zīmuļi, lai fiksētu idejas. Papīra lapas (A4 lielums) un marķieri vai zīmuļi grupas kopīgiem zīmējumiem. Līm lente, lai piestiprinātu zīmējumus apskatei.

IETEIKUMI VADĪTĀJIEM:

Ja jums ir neliela grupa, „zīmētavu” var spēlēt vienā grupā un katrs, kurš atmin pareizo atbildi, dodas pēc vārda nākamajā kārtā. Jāapziņās, ka cilvēki, kas uzskata sevi par sliktiem māksliniekiem, var mēģināt izvairīties no zīmēšanas. Pārlieciniet viņus, ka jūs nemeklējat mākslas darbus un veiciniet ikviena iesaistīšanos. Spēle ir ļoti radoša un rada daudz jautrības. Tomēr ir ļoti svarīgi, lai darbība neapstātos pie zīmējumiem, bet lai grupa atspoguļotu draudus, stereotipus un, īpaši to, no kurienes šie priekšstati un stereotipi radušies.

Ieteikumi terminu sarakstam:

Rasisms – Dažādība – Izglītība – Diskriminācija – Antisemitisms – Bēgļi – Konflikts – Eiropietis – Latvietis – Zemnieks – Nabadzība – Musulmanis – Homoseksuāla persona – Vienlīdzība – HIV pozitīvs cilvēks – Romu tautības persona (čigānu ceļotājs) – Japānis – Krievs – Afrikānis – Cilvēktiesības – Mediji – Tūrisms – Ārzemnieks – Solidaritāte – Neredzīgs cilvēks – Mīlestība – Arābs – Moldāvs.

Aiciniet grupas dalībniekus pārrunāt, kā stereotipus izmanto un veido plašsaziņas līdzekļi un reklāmas, minēt piemērus. Mēs iegūstam priekšstatus par citiem cilvēkiem un kultūrām ne tikai no zīmējumiem un rakstiem, bet arī no mūzikas. Dalīties pieredzē.

APRAKSTS:

Dalībnieki veido trīs vai četru cilvēku grupas. Katra grupa paņem vairākas papīra lapas un zīmuļus, marķierus, un atrod darbam vietu, kura ir izolēta no citām grupām.

Tiek izsaukts viens grupas loceklis un pateikts viens vārds no sagatavotā saraksta. Lūdziet viņām atgriezties savās grupās. Jēdzienu, ko apzīmē saņemtais vārds; pārējiem grupas biedriem jāmēģina uzminēt, kas tas ir.

Drīkst zīmēt tikai atbilžu attēlus, neviens skaitlis vai vārds netiek izmantots. Viss notiek klusējot, izņemot pareizās atbildes apstiprināšanu. Grupas dalībnieki var izteikt tikai minējumus, viņi nedrīkst uzdot jautājumus. Ja vārds ir atminēts pareizi, tad visa grupa to izkliež skaļi.

Vadītājs atzīmē grupas pareizos atminējumus pēc punktu sistēmas uz tāfeles.

Pēc katras kārtas grupas pārstāvis, kurš zīmēja, uzraksta pareizo atbildi, neskatoties uz to, vai grupa to atminējusi vai nav atminējusi.

Nākamajā aplī kāds cits no grupas zīmē vārdu attēlu. Jāskatās, lai katrs grupas dalībnieks būtu pabijis zīmētāja lomā. Procesa beigās tiek lūgts grupām pielikt savus attēlus pie sienas, lai visi varētu redzēt zīmējumus ar dažādām vārdu interpretācijām un salīdzināt tos.

DISKUSIJA:

Izvērtējumu veiciet nelielās grupās (tās var būt tās pašas, kuras veica uzdevumu). Jautājumi dalībniekiem: vai uzdevums bija grūts? Ja, jā tad kādēļ? Tā kā vārdi atkārtojās dažādām grupām, lūdziet, lai dalībnieki salīdzina dažādus zīmējumus un to, kā tie tikuši interpretēti.

Palūdziet pateikt, vai šie attēli atbilst realitātei un kāpēc viņi izvēlējās tieši šos zīmējumus. Pajautājiet, kāds priekšstats ir radies par šo jēdzienu, vai tas ir pozitīvs vai negatīvs, un kā tas iespaido mūsu attiecības ar attiecīgās grupas cilvēkiem.

* *Avots: Education pack. European Youth Centre Youth Directorate, 1st Edition, 1995*

“Mural”

TĒMA:
Kā Jūs izprotat migrāciju?

MĒRĶI:
Izveidot mazās grupās kopleznas vai posterus, dodot atslēgas vārdus par migrācijas tēmu.

LAIKS:
2 stundas

DALĪBNIEKU SKAITS:
jebkura lieluma grupa vecumā no 13 gadiem

MATERIĀLI:
Tāfele un marķieri, A1 lapa katrai darba grupai, guaša krāsas, flomasteri, krāsaini zīmuli

IETEIKUMI VADĪTĀJIEM:
Katrā grupā nevajadzētu vairāk par 5-7 cilvēkiem, lai katrs no viņiem var līdzdarboties zīmējuma tapšanā. “Mural” ir zīmēšanas tehnika, kas vēsta kādu sociāli nozīmīgu tēmu caur mākslu, un to veido komanda.

APRAKSTS:
Dalībnieki tiek sadalīti mazākās darba grupās un viņiem tiek izstāstīts par “Mural” tehniku, sociālo nozīmi un vēstījumu. Katra no grupām 15 minūtēs izvirza piecus atslēgas vārdus par tēmu “Migrācija” (pozitīvā skatījumā). Katra grupa sāk veidot savu mākslas darbu, ietveicot izvirzītos atslēgas vārdus. Kopdarbam tiek dotas 40 minūtes. Pēc grupu darba notiek rezultātu prezentācija.

DISKUSIJA:
Vai uzdevums bija grūts? Ja, jā, tad kādēļ? Tā kā vārdi atkārtojās dažādām grupām, lūdziet, lai dalībnieki salīdzina dažādus zīmējumus un to, kā tie tikuši interpretēti.

“Derdieši”

Inženieru grupa dodas uz citu pilsētu vai valsti, lai mācītu tur dzīvojošiem cilvēkiem, kā celt tiltu.

TĒMA:

Kultūru saskarsme, migrējot

MĒRĶI:

Izprast citu vietu iesakņojušos kultūru, tradīcijas, attīstīt argumentēšanas prasmes

LAIKS:

1,5 – 2 stundas (plānošanai un sagatavošanās darbiem pirms došanās uz Derdiju – 40 minūtes, lai iemācītu derdiešiem celt tiltu – 25 minūtes. Pēc tam spēles izvērtēšana)

DALĪBNIKU SKAITS UN VECUMS:

Minimums 12 cilvēku, kuri sadalīti 2 grupās, vecumā no 10 gadiem līdz neierobežotam gadu skaitam

MATERIĀLI:

Biezs papīrs (kartons), līme, šķēres, lineāls, zīmulis, spēles apraksts derdiešiem un inženieriem. Divas telpas

APRAKSTS:

Atkarībā no grupas lieluma 4 – 8 cilvēki iejūtas inženieru brigādes lomā, kuri mācīs derdiešiem celt tiltu. Šie dalībnieki saņem instrukcijas inženieriem un tiek aizvesti uz atsevišķu telpu.

Pārējie grupa dalībnieki būs derdieši. Viņi saņem instrukcijas derdiešiem. Ja ir pārāk daudz dalībnieku, var izveidot novērotāju komandu, kas vienkārši skatās un pieraksta notiekošo. Šie novērotāji nav iepriekš jāiepazīstina ar derdiešu kultūru, tāpēc no sākuma turiet viņus kopā ar inženieriem.

Instrukcija derdiešiem:

—→ Situācija:

Tu dzīvo valstī, kuru sauc Derdija. Ciems, kurā tu dzīvo, ar dziļu ieleju ir atdalīts no nākamās pilsētas, kurā ir tirgus. lai nokļūtu tirgū, tev ir jāiet divas dienas. Ja pāri ielejai būtu tilts, pilsētā varētu nokļūt piecās stundās. Derdijas valdība ir noslēgusi līgumu ar ārzemju firmu, kuras pārstāvji ieradīsies tavā ciematā un mācīs, kā būvēt tiltu. Jūs būsiet Derdijas pirmie inženieri. Pēc tam, kad kopā ar ārzemju ekspertiem jūs uzcelsiet tiltu, jūs vārēsiet celt tiltus visā Derdijā, lai atvieglotu cilvēkiem dzīvi. Tilts tiks būvēts no papīra, izmantojot zīmuļus, lineālus, šķēres un līmi. Jūs pazīstat materiālus un darbarīkus, bet jūs nezināt konstruēšanas tehniku.

—→ Sociālā uzvedība:

Derdieši ir pieraduši viens otram pieskarties. Cilvēks, kurš sāk sveicināšanas ceremoniju, noskūpsta otru cilvēku uz labā pleca. Otrais pēc tam noskūpsta pirmo uz kreisā pleca. Jebkurš cits skūpsta veids ir aizvainojošs! Rokasspiediens ir viens no lielākajiem iespējamajiem aizvainojumiem Derdijā! Ja derdieti aizvaino, viņu nepasveicinot vai, viņam sarunas laikā nepieskaroties, viņš/ viņa sāk par to skaļi kliegt.

—→ Jā/Nē

Derdieši neizmanto vārdu „nē”. Viņi vienmēr saka „jā” un sparīgi māj ar galvu (jums pirms tam vairākkārt kopā jāmēģina to darīt).

—→ Uzvedība darbā

Arī strādājot, derdieši viens otram daudz pieskaras. Katram dzimumam ir noteikti darbarīki: vīrieši izmanto šķēres, bet sievietes – zīmuli un lineālu. līmi var izmantot abi dzimumi. Vīrieši nekad nepieskaras zīmulim vai lineālam. Tas pats attiecas uz sievietēm un šķērēm (iespējams, tas ir saistīts ar tradīciju vai reliģiju).

—→ Ārzemnieki

Derdiešiem patīk sabiedrība. Tāpēc viņiem arī patīk ārzemnieki. Tomēr viņi ir ļoti lepni par sevi un savu kultūru. Viņi zina, ka nekad nevarēs tiltu uzcelt paši saviem spēkiem. No otras puses, viņi neuzskata ārzemnieku kultūru un izglītību par augstāku. Viņi nezina, ka tiltu celšana ir vienkārša. Derdieši sagaida, ka ārzemnieki piemērosies viņu kultūrai. Tomēr, tā kā viņu uzvedība pašiem derdiešiem šķiet dabiska, viņi to nevar izskaidrot ekspertiem (šis punkts ir ĻOTI svarīgs). Derdiešu vīrietis nekad nesāks sarunu ar otru vīrieti, ja vien viņus neiepazīstīnās sieviete. Nav nekādas nozīmes tam, vai šī sieviete ir derdiete vai kāda cita.

Instrukcijas inženieriem:

—→ Situācija:

Tu esi starptautiskā inženieru grupā, kas strādā starptautiskā būvniecības uzņēmumā. Tavs uzņēmums tikko ir parakstījis ļoti svarīgu līgumu ar Derdijas valdību, kurā tas ir uzņēmis iemācīt derdiešiem būvēt tiltu. Tā kā līguma noteikumi ir ļoti strikti, ļoti svarīgi ir iekļauties termiņā, pretējā gadījumā līgums tiks laužts un tu tiks atlaists no darba. Derdiešu valdība ir ļoti ieinteresēta šajā projektā, ko finansē Eiropas Savienība. Derdija ir ļoti kalnaina valsts, tajā ir daudz kanjonu un dziļu ieleju, bet tur nav tiltu. Tādēļ derdiešiem vienmēr ir nepieciešams daudz dienu, lai dotos no ciematiem uz tirgu galvenajā pilsētā. Tiek lēsts, ka pēc tilta uzcelšanas derdieši pilsētā varēs nokļūt piecu stundu laikā. Tā kā Derdijā ir daudz kanjonu un upju, tiltu nevar vienkārši uzcelt un nojaukt. Jūsu grupai būs jāmaca derdiešiem, kā pašiem uzcelt tiltu.

—→ Simulācijas spēlēšana:

Vispirms veltiet laiku, lai rūpīgi izlasītu šīs instrukcijas un kopīgi izlemtu, kā jūs celsit tiltu. Pēc noteikta laika divi jūsu komandas locekļi varēs doties un trīs minūšu laikā izveidot kontaktus ar derdiešu ciematu, kur tiks celts tilts (tas ir, pārbaudīt vidi, pieejamos materiālus, sazināties ar derdiešiem). Pēc tam jums būs 10 minūtes, lai analizētu ziņojumu un pabeigtu sagatavošanās darbus. Tad visa inženieru komanda dodas uz Derdiju mācīt derdiešiem celt tiltu.

—→ Tilts:

Tilts tiks veidots no papīra. Tas sasaistīs divus galdus vai krēslus, kas atrodas apmēram 80 centimetrus viens no otra. Tam ir jābūt stabilam. Uzceltajam tiltam būtu jānotur konstruēšanā izmantoto šķēru un līmes svārs. Tiltā gabalus nevar vienkārši izgriezt un salīmēt, jo tad derdieši neiemācīsies to darīt paši. Viņiem ir jāiemācās visi būvniecības posmi. Katrs gabals ir jāuzzīmē ar zīmuli un lineālu un pēc tam jāizgriež ar šķērēm.

DISKUSIJAS:

Pēc spēles lieciet abām dalībnieku grupām paņemt papīra lapu un pierakstīt savus komentārus par šādiem 3 punktiem: fakti, sajūtas, interpretācijas.

Mums ir tendence domāt, ka citi domā tāpat, kā mēs. Mēs bieži interpretējam lietas uzreiz, neapzinoties kultūru atšķirības uzvedībā

Kā bija sadalītas lomas un kāda loma bija man? Ko tas atklāj par manu identitāti? Vai es jutos ērti savā lomā? Kā mana kultūra ietekmēja lomu, ko es spēlēju?

“Mā cinga”

TĒMA:

aizbraucot uz kādu citu pilsētu vai valsti, Tu vari iemācīt citiem savas tradīcijas un iemācīties no viņiem kaut ko nezināmu

MĒRĶIS:

Apgūt jauno, nepiedzīvoto

LAIKS:

10 minūtes

DALĪBNIEKU SKAITS UN VECUMS:

neierobežots skaits un vecums

MATERIĀLI:

nav nepieciešami

APRAKSTS:

Grupas dalībnieki sastājas aplī, vienu kāju nedaudz izvīzot uz priekšu, lai būtu stabila stāvēšana. Spēles vadītājs, izvīzot rokas uz priekšu, skaļi izkļiedz “Māāāā”, dalībniekiem to atkārtot un skaņu maksimāli paaugstinot. Kad saucējs jūt, ka kulminācija sasniegta, rokas strauji tiek pierautas klāt un visi kopā sauc “Cinga”!

DISKUSIJA:

→ Kādu spēli vai tradīciju vari iemācīt citiem vienaudžiem kādā citā apdzīvotā vietā?

“Futbols ar ceļojumu bumbu”

TĒMA:

Vai ceļošana ir migrācija?

MĒRĶIS:

Izprast, ka mēs migrējam no ciematiem un pilsētām, no valstīm uz citām tuvākām vai tālākām vietām katru dienu

LAIKS:

sagatavošanās laiks līdz 0,5 stundai, futbola spēle 0,5 stunda, diskusija 0,5 stunda

DALĪBNIEKU SKAITS UN VECUMS:

neierobežots skaits un vecums

MATERIĀLI:

katram dalībniekam piecas A4 formāta lapas un rakstāmais, daudz līmlentas, telpa un laukums (vai liela telpa) futbola spēlei. Vārtu apzīmējumi :: "Latvija" un "Pasaule".

APRAKSTS:

Katrs no dalībniekiem uz piecām lapiņām uzraksta vietas uz kurieni brauc ārpus savas dzīves vietas (uz laukiem pie vecmāmiņas, ārpus valsts vai uz citu pilsētu). Mazākiem bērniem spēles vadītājs var jau iepriekš sagatavot šādas lapas vai palīdzēt uzrakstīt.

Vadītājs lūdz nosaukt vietas, kur dalībnieki dodas. Visas lapiņas tiek burzītas un saliktas kopā, veidojot vienu lielu papīra bumbu, aptinot to ar līmlentu. Vēlams, lai to veido paši dalībnieki. Ar šo ceļojumu bumbu dalībnieki spēlē futbolu, kur vieni vārti tiek apzīmēti kā Latvija, bet otri kā Pasaule.

DISKUSIJA:

Kad ir iekšējā migrācija un ārējā migrācija? Kādu iemeslu dēļ cilvēki migrē? Pastāsti no savas pieredzes!

III

Ieteikumi papildu resursiem

- Viedokļi raksti par migrāciju no dažādu NVO redzespunkta
- Pieci video stāsti par migrāciju (latviešu valodā)
- “Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS”
izstrādāti materiāli:
  - Četras nodarbības par migrāciju vidusskolēniem (pdf)
  - Video materiāli ar subtitriem latviešu un krievu valodās:
    - 1) Kurss “Pamatfakti par migrāciju ar Heinu de Hāsu”
    - 2) Kurss “No migranta skatupunkta”